

TARTUNTATAUTILAIN 58 d §:N MUKAINEN PÄÄTÖS TILOJEN KÄYTÖN EDELLYTYKSISTÄ KAINUUN MAAKUNNAN KUNTIEN ALUEELLA 20.1.2022-19.2.2022

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on epidemiatilanteen vaikeutumisen vuoksi tehnyt 8.1.2022 tartuntatautilain 58 §:n mukaisen päätöksen Kainuun maakunnan kuntien alueelle (PSAVI/127/2022). Päätöksellä on kielletty yli 20 henkilön yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet sisätiloissa, ja yli 50 henkilön vastaavat kokoontumiset ulkotiloissa, 6.2.2022 saakka.

Tiloissa ja tilaisuuksissa, joihin kiellot kohdistuvat, ei voida ottaa Kainuun alueella käyttöön EU:n digitaalista koronatodistusta rajoitusten vaihtoehtona. Tämä mahdollisuus on estetty valtioneuvoston asetuksella. Asetus on voimassa ajalla 12.1.-31.1.2022. Asetuksen voimassaoloa saatetaan jatkaa.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto velvoittaa tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin nojalla 58 d §:n 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita järjestämään 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käytön Kainuun maakunnan kuntien alueilla siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä.

Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla.

Tässä päätöksessä tarkoitettuja yleisölle avoimia tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;**
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden**

käyttämistä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana;

3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 3 kohdassa tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan tiloja, joissa harjoitetaan jäljempänä 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;**
- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;**
- 3) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;**
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;**
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;**
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.**

Määräys velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun**

lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetut ravitsemistoiminnan harjoittajat;

2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;

3) kunnat ja kuntayhtymät;

4) uskonnolliset yhdyskunnat;

5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tämä määräys ei koske oppilaitosten toimintaa, varhaiskasvatusta, ammattuurheilemistä eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Määräys on voimassa ajalla 20.1.2022 – 19.2.2022.

Ohjaus kirjallisen suunnitelman laatimiseen tässä päätöksessä asetetun velvoitteen toteuttamisesta

Asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa tässä päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset.

Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Suunnitelma on pyynnöstä esitettävä valvovalle viranomaiselle.

Kirjallisen suunnitelman laatimiseen velvoittava lainkohta on tartuntatautilain 58 h §.

Ohjaus EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöön (käyttö rajoitusten vaihtoehtona on keskeytettynä)

Koronapassia ei voi ottaa käyttöön rajoitusten vaihtoehtona tällä hetkellä (19.1.2022), joten ohjaus koskee sellaista mahdollisesti tulevaa aikaa, jolloin koronapassin voi mahdollisesti ottaa käyttöön rajoitusten vaihtoehtona.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana tartuntatautilain 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja tartuntatautilain 58 i §:n mukaisen EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä tilaan yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi.

Valtioneuvosto on hyväksynyt asetuksen koronapassin käytön rajoittamisesta määräaikaisesti. Asetuksella rajoitetaan koronapassin käyttöä Kainuussa niin, että 12.1.2021 – 31.1.2022 koronapassia ei voi käyttää yleisötilaisuuksissa ja asiakastiloissa vaihtoehtona alueellisille rajoituksille.

Ohjaus vaihtoehtoiseen EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöön (Ohjaus koskee sellaista mahdollista tulevaa aikaa, jolloin koronapassin käyttö rajoitusten vaihtoehtona saattaa olla mahdollista)

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä, tässä päätöksessä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa.

EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä saa tartuntatautilain 58 i §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista.

Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen.

EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä säädetään tartuntatautilain 58 i §:ssä.

Valtioneuvoston asetus tilapäisistä poikkeuksista EU:n digitaalisen koronatodistuksen käytöstä

Asetuksen 1 §:n mukaan tartuntatautilain (1227/2016) 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa päätöksissä määrätyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat, poiketen siitä, mitä mainitun lain 58 i §:n 3 momentissa säädetään, kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetun EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä. Kyseisen säädös on voimassa mm. Kainuun sairaanhoitopiirin alueella.

Toiminnanharjoittaja voi halutessaan silti edellyttää koronapassia asiakkailta asiakas- ja toimitiloissa tai yleisötilaisuudessa, vaikka sillä ei vapautuisikaan rajoituksista. Koronapassia voi edellyttää, jos tilojen käyttöön tai tilaisuuden henkilömäärään kohdistuu rajoitus ja jos kyseessä on sellainen tila, jossa koronapassi on mahdollista ottaa käyttöön.

Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Tartuntatautilain 58 c §:ssä säädettyjä toimenpiteitä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi (asiakkailta ja osallistujilta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen; asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään) tulee noudattaa, vaikka toiminnanharjoittaja olisi ottanut EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöön.

Perustelut

Keskeiset asiaan vaikuttavat säädökset

Perustuslain (731/1999) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain (731/1999) toisessa luvussa säädetään ihmisten perusoikeuksista.

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 13 §:n mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin.

Perustuslain 16 § 3 momentin mukaan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä (PeVM 25/1994 vp) määritellään perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Niitä ovat muun muassa rajoitusperusteiden hyväksyttävyyssvaatimus sekä rajoitusten suhteellisuusvaatimus. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä. Rajoittamisen tulee olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Lisäksi rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Jokin perusoikeuden

rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin.

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Tartuntatautilain 7 §:n 1 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta. Em. säädöksen 2 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka mm. tukee asiantuntemuksellaan sosiaali- ja terveysministeriötä ja aluehallintovirastoja, ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien

kuntayhtymissä ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

Tartuntatautilain 58 c §:ssä säädetään toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi:

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että: 1) asiakkailta ja osallistujilta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen; 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Edellä tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet koskevat seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetut ravitsemistoiminnan harjoittajat; 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat; 3) kunnat ja kuntayhtymät; 4) uskonnolliset yhdyskunnat; 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Tässä pykälässä säädetyt velvollisuudet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eivätkä ne saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Tartuntatautilain 58 d § määrittelee asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi:

Jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka

aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana;
- 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetut ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 i §:n mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta yleisötilaisuuteen tai kyseiseen tilaan sen koko aukioloaikana pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona: 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat; 2) ravitsemisliikkeet; 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat; 4) yleiset saunat sekä uimahallien,

maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat; 5) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat; 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat; 7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat; 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 2 momentissa säädetyistä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittäminen estä riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 j §:n mukaan toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen

esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täyttyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamaa tai hyväksymää lukijaohjelmaa.

Lukijaohjelma saa näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle vain todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Lukijaohjelmiston on oltava tietoturvallinen siten, ettei todistuksen tietoja ole lukijaohjelmalla mahdollista rekisteröidä tai tallentaa, eikä käsitellä todistusta muussa käyttötarkoituksessa.

Jos todistuksen tarkastaminen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamalla tai sen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voimassaolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on lisäksi oikeus tarkistaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Tartuntatautilain 58 k §:n kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 g §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, ja henkilöille, jotka eivät lääketieteellisistä syistä voi ottaa covid-19-rokotetta, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitettua koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

Valtakunnallinen asiantuntemus ja ohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan koronaviruksen (SARS-CoV-2) aiheuttama tauti (COVID-19) tarttuu pisaratartuntana ja ilmajälitteisesti hienojakoisten aerosolien muodossa. Virus voi tarttua myös pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Virus kiertää sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa, ja Suomen väestöstä suurin osa on yhä altis tartunnalle, sillä rokotteet eivät täysin estä tartuntoja. Osa väestöstä on rokottamattomia ja siten alttiina vakaville tautimuodoille. Testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä. Koronavirus tarttuu sosiaalisissa tilanteissa tehokkaasti.

Tartuntariskiä lisääviä tekijöitä ovat ahtaat, huonosti ilmastoidut sisätilat, kovaääninen puhe ja turvaväleista lipsuminen myös ulkotiloissa, kun tavataan oman lähipiirin ulkopuolisia ihmisiä.

Valtioneuvosto on 9.9.2021 periaatepäätöksellään (STM/2021/170) puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee päätöksen toimintasuunnitelmasta covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi. Periaatepäätöksen mukaan toimintasuunnitelmalla tuetaan aluehallintovirastojen ja kuntien päätöksenteon oikeasuhtaisuus- ja välttämättömyysarviointia, torjutaan terveydenhuollon ylikuormittumista ja epidemian hallitsematonta leviämistä sekä ohjataan työtä mahdollisimman korkean rokote kattavuuden saavuttamiseksi. Yhteiskunnan avaamisella sekä erityistilanteissa paikallisiin ja voimakkaasti kohdennettuihin toimenpiteisiin siirtymisellä on ihmisten, talouden ja yritysten näkökulmasta myönteisiä vaikutuksia ja heidän toimintaedellytyksensä paranevat. Paikallisissa erityistilanteissa välttämättömillä rajoituksilla on edelleen hyötyjen ohella haitallisia sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, mutta ne ovat merkittävästi aiempaa rajatumpia ja lyhytaikaisempia.

Suunnitelman mukaan rajoituksia asetetaan riskipotentialtaan vastaaville toiminnoille, toimintaympäristönsä suhteutettuna, olennaisesti saman sisältöisinä ja tehoisina.

Alueellisten toimijoiden tukena on THL:n riskipotentialin arviointimalli, joka on päivitetty 7.1.2022. Arviointimalli on alun perin tarkoitettu toimivaltaisten viranomaisten päätöksenteon tueksi jo tilanteeseen, missä yhteiskunta on avautumassa, mutta epidemiatilanne ja rokotuskattavuus eivät vielä salli kaikista tartuntojen leviämistä estävistä keinoista luopumista. Alueiden viranomaiset voivat käyttää riskinarviointitaulukkoa tukena arvioitaessa eri tilaisuuksiin liittyvää tartuntariskiä ja leviämispotentialia. Taulukossa arviointiin tartunnan olosuhderiskeihin vaikuttaa kuitenkin myös yleinen epidemiatilanne, joka voi myös vaihdella paikallisesti ja alueellisesti. Taulukkoa on tulkittava huomioiden ajantasainen infektiopaine. Mallissa ei ole mainittu kaikkia mahdollisia tilanteita.

STM:n ohjaukirjeen *Epidemiatilanteen muutoksen edellyttämät toimenpiteet alueilla* (VN/31452/2021; 1.12.2021) mukaan yleisvaarallisten tartuntatautien epidemioiden ja epidemioiden leviämisen torjunta perustuu tilastollisiin todennäköisyyksiin sekä riskien ennakkolliseen hallintaan. Rajoitustoimien tarkoituksena on erityisesti ihmisten välisten tartuntoja mahdollistavien kontaktien syntymisen ennaltaehkäisy. Kyse on väestön käyttäytymiseen liittyvistä todennäköisyyksistä. Rajoitusten valmistelun ei tarvitse suoraan perustua siihen, että joissakin tilaisuuksissa tai toiminnoissa olisi tapahtunut altistumisia ja tartuntoja, vaan siihen, että erityisesti tuntemattomien ihmisten välisten pitkäaikaisten lähikontaktien rajoittamisella vähennetään todennäköisyyksiä taudin leviämiseen.

Ohjauksen mukaan rokottamattoman väestön ilmaantuvuus on noin nelinkertainen koko väestön ilmaantuvuuteen verrattuna. Erikoissairaanhoidon joutumisen riski on merkittävästi suurempi rokottamattomilla kuin kaksi kertaa rokotetuilla. Näin ollen paikallisesti tulee edelleen ryhtyä kohdennettuihin tehostettuihin

toimenpiteisiin, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä merkittävä tautiryppäs tai useita, joissa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä myös välillisten vaikutustensa kautta laajemmille yhteiskunnallisille haitoille.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) toteaa antamassaan ohjauksessa 22.12.2021 (*Hätäjarrumekanismin käyttöönotto VN/33780/2021*) mm. seuraavasti: rokotuskattavuuden saavutettua kohdeväestössä ennalta asetetun 80 % tavoitetasoa kävi ilmeiseksi, että samaan aikaan lisääntyneet kontaktit ja rajoituksista luopuminen loivat kierteen, jossa tartunnat levisivät erittäin laajasti ja nopeasti rokotamattomien keskuudessa. Rokotusten kohderyhmien laajentamisella, testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveyspalveluissa. Välillisten vaikutustensa kautta tartuntojen leviäminen voi jatkossa vaikuttaa merkittävästikin myös ihmisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiin ja siten vaikeuttaa tavoitteeksi asetettua yhteiskunnan auki pitämistä.

Ministeriö ohjaa, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön mm. seuraava lisätoimenpide: rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin päätöksin ja niiden täyden soveltamisalan mukaisesti yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen käyttöä, kohdistuen myös matalan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin.

Ministeriö on pyytänyt alueellisia viranomaisia koronakoordinaatioryhmissä seuraamaan edelleen alueen

epidemiatilannetta ja harkitsemaan sen perusteella, mitä suosituksia ja rajoituksia tarvitaan epidemian hillitsemiseksi.

Ministeriön suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti.

Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueensa yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäisrajoitteet. Kunnan päätöksillä rajoitteita voidaan omalla alueellaan ajallisesti tai asiallisesti kohdennetulla tavalla tiukentaa. Näin ollen kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita. Kunkin alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle.

Kulloinkin käytettävät toimet valitaan kokonaisharkinnan perusteella siten, että epidemian hallinnassa saavutettava hyöty on mahdollisimman suuri suhteessa toimenpiteen aiheuttamiin sosiaalisiin ja taloudellisiin haittavaikutuksiin. Epidemian rajoitustoimilla on hyötyjen ohella haitallisia sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita voi olla vaikea erottaa epidemian itsensä vaikutuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) toteaa antamassaan ohjauksessa 3.1.2022 (*Tarkennus hätäjarrumekanismin käyttöönottoon liittyviin suosituksiin VN/21/2022*) mm. seuraavaa:

Ministeriö on 13.10.2021, 11.11.2021 ja 1.12.2021 antanut ohjauskirjeet uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman soveltamisesta. Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2021 puoltamana sosiaali- ja terveysministeriö on kirjeellään 22.12.2021 ohjannut ns. hätäjarrumekanismin mukaisten laajojen lisätoimien käyttöä.

Tämän ohjauksen jälkeen Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on 31.12.2021 antanut ministeriölle lausunnon (THL/6800/4.00.00/2021) aluevaalien vaalityön terveysturvallisuusriskeistä, jonka yhteydessä se täsmentää arvioitaan ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien epidemiologisesta merkityksestä ja tartuntariskien mahdollisista hallintakeinoista. Tämän johdosta myös ministeriö täydentää kirjeellään 22.12.2021 antamia suosituksia yleisötilaisuuksien osalta. Täydennetyt ohjauksen mukaan siltä osin, kun ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Ministeriö ohjaa käyttämään tartuntatautilaista aiemmin poistettua lähikontaktin määritelmää, ja harkitsemaan sen asettamista hallintopäätöksellä velvoitteeksi ulkotilojen yleisötilaisuuksiin.

Valtioneuvoston koronaministerityöryhmä on 7.1.2022 antanut koko Suomea koskevia yleisiä suosituksia. Ministerityöryhmä katsoo, että sisätilojen käyttöä ja sisätiloissa järjestettäviä tilaisuuksia on rajoitettava merkittävästi koko Suomessa. Suositusten mukaan matalan riskin ulkotilaisuuksia voidaan yhä järjestää, jos lähikontaktit voidaan välttää. Kerrallaan suositellaan tapaamaan korkeintaan viittä perheen ulkopuolista henkilöä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) toteaa antamassaan ohjauksessa 11.1.2022 (VN/560/2022), että taudin laaja ja nopea leviäminen väestössä on riski myös sairaalahoidon tarpeen kasvulle. Sairalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvioista heikentymistä muissa terveystalouksissa. Ohjauksien VN/33780/2021 ja VN/560/2022 perusteella ministeriön suositus tartuntatautilain 58 d § mukaisen rajoitustoimenpiteen käytöstä täyden soveltamisalan mukaisesti on voimassa.

THL:n on eilen 18.1.2022 julkaissut valtioneuvostolle annetut lausunnot (THL/376/4.00.00/2022, THL/286/4.00.00/2022). Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) tutkimusjohtaja ja johtaja on julkaissut lausunnot, jotka koskevat terveydenhuollon kantokyvyn turvaamista hallituksen päätöksellä 18.1.2022 jatkaa nykyisiä rajoitustoimia ja niitä koskevia suosituksia kahdella viikolla helmikuun puoliväliin saakka.

Koronaviruksen leviämisestä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat

Uuden koronaviruksen aiheuttama infektio aiheuttaa lisääntyneitä kuolleisuutta, sairaala- ja tehohoidon tarvetta sekä pitkittyneitä tautimuotoja.

Lisääntyneestä rokotuskattavuudesta huolimatta vakavienkin tapauksien määrä voi kasvaa merkittäväksi, jos tartuntojen kokonaismäärä nousee kovin korkeaksi. Vaikka rokottein pystytään estämään väestöstä vakavia sairastumisia, rokotteiden teho lieviä tautimuotoja vastaan ei ole yhtä hyvä, mikä johtaa sairauspoissaoloihin.

Rokottamattomien ihmisten riski tartuntaan ja sitä kautta myös vakaviin tautimuotoihin kasvaa taudin väestöilmaantuvuuden kasvaessa.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) tutkimusjohtaja ja johtaja on julkaissut lausunnot, jotka koskevat terveydenhuollon ylikuormitus COVID-19 -tartuntojen vuoksi heikentää oleellisesti muiden sairauksien hoitoa.

Valtakunnallinen epidemiatilanne

Koronaepidemian valtakunnallista tilannekuvaa päivitetään Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) verkkosivuille. THL:n julkaiseman hybridistrategian seurannan tilannearvioraportin mukaan joulukuun 2021 alkupuolella valtaosa Suomessa todetuista koronavirustartunnoista oli delta-virusmuunnoksen aiheuttamia. Tämän jälkeen epidemiatilanne on merkittävästi muuttunut omikron-virusmuunnoksen yleistyttyä Suomessa hyvin nopeasti. Tapausmäärien nopea kasvu on johtanut monin paikoin erityisesti

koronatestauksen ja tartunnanjäljityksen ylikuormittumiseen. Testauksen ylikuormittuminen on todennäköisesti johtanut siihen, että aikaisempaa suurempi osa tartunnoista jää nyt havaitsematta ja rekisteröitymättä. Testauksen lisäksi myös tartunnanjäljitys on maassa laajasti kuormittunutta ja se toteutuu useilla alueilla puutteellisesti ja useiden päivien, jopa viikonkin viiveellä. Näin on käynyt siitä huolimatta, että rajoitustoimia on otettu laajasti käyttöön ja alueellisesti on testauksessa ja jäljityksessä joulukuusta lähtien huomioitu THL:n suositusten mukainen toiminnan priorisointi sekä koronavirustestauksessa kotona tehtävien antigeenitestien hyödyntäminen. Tällä hetkellä epidemian torjuntatoimien kuormitus on erittäin suurta koko sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja myös perusterveydenhuollon vuodeosastokuormitus on kasvanut ennätykselliselle tasolle. Koronarokotukset suojaavat vaikealta taudilta ja ovat edelleen epidemian tärkein hallintakeino.

THL:n julkisen tiedotteen 13.1.2022 mukaan Suomessa todettiin viikon 1 aikana lähes 53 600 uutta koronavirustapausta, kun edellisen viikon aikana todettiin arviolta yli 42 100 uutta koronavirustapausta. Tartuntoja tulee ilmi myös jo rokotettujen keskuudessa. Erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon tarve on kasvanut huomattavasti tehohoidon kuormituksen ollessa suurta mutta suhteellisen vakaata. Rokotukset suojaavat vakavimmilta tautimuodoilta edelleen hyvin.

Tiedotetta edeltävien 14 vuorokauden aikana (27.12.2021–9.1.2022) uusia tartuntoja ilmaantui 1721 sataatuhatta asukasta kohden. Sitä edeltävillä kahdella viikolla tartuntoja ilmaantui 629 sataatuhatta asukasta kohden. Uusien tartuntojen määrä on siis lähes kolminkertaistunut joulukuuhun verrattuna. 12.1.2022 arvioitu tehollinen tartuttavuusluku on 1,05-1,2 (90 prosentin todennäköisyysväli).

Erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla oli 12.1. yhteensä 311 potilasta, kun 5.1. heitä oli 239. Kaikista erikoissairaanhoidossa olevista koronapotilaista arviolta 20-25% on sairaalassa ensisijaisesti muun syyn takia. 12.1. teho-osastoilla oli yhteensä 59 potilasta, kun

edellisten kolmen viikon aikana heitä oli 47-58. Viikolla 1 teho-osastoille tuli yhteensä 59 uutta covid-19-potilasta, kun edeltävien neljän viikon aikana heitä oli tullut 36-40 viikossa.

Tautiin liittyviä kuolemia oli 12.1.2022 mennessä ilmoitettu Tartuntatautirekisteriin yhteensä 1 688. 14 vuorokauden aikana (29.12.2021 – 12.1.2022) ilmoitettiin yhteensä 140 menehtynyttä, joista 78 prosenttia oli yli 70-vuotiaita.

Omikron-löydöksiä on 12.1.2022 mennessä todettu yhteensä 523. Tartuntoja havaitaan nyt paljon myös rokotetuilla henkilöillä, mutta rokotettujen sairaalahoidot eivät ole lisääntyneet läheskään samassa määrin. Suomessa 12.1.2022 mennessä 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 88,0 prosenttia on saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 84,3 prosenttia on saanut vähintään kaksi rokoteannosta ja 32,9 prosenttia on saanut kolme rokoteannosta. Kolmansien annosten ottamista suositellaan erityisesti 60 vuotta täyttäneille sekä riskiryhmiin kuuluville.

Viikon takaiseen (5.1.2021) verrattuna ensimmäisen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut 0,5 prosenttiyksiköllä, toisen annoksen kattavuus 0,4 prosenttiyksiköllä ja kolmannen annoksen kattavuus 7,2 prosenttiyksiköllä.

Koronavirustestejä tehdään edelleen paljon ja positiivisten koronatestien osuus on kasvanut. Viikolla 1 tehtiin noin 190 000 testiä ja kaikista testatuista näytteistä positiivisia oli 30 prosenttia. Edellisellä viikolla positiivisten tulosten osuus oli 25 prosenttia.

Leviämisalueiden tunnusmerkit täyttyvät nyt koko Suomessa.

Omikron-variantti

Maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut uuden Botswanassa ja Etelä-Afrikassa alkujaan todetun omikron-koronavirusmuunnoksen (B.1.1.529) huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle (VOC, variant of concern). Euroopan

tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut omikron-virusmuunnoksen aiheuttavan merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille. Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 15.12.2021 julkaissut uusimman riskiarvion omikron-muunnoksesta. Riskiarvion mukaan omikron-muunnoksen leviämisen todennäköisyys on erittäin korkea EU/ETA-alueella. Siihen liittyvä kansanterveysriskin yleinen taso on arvioitu erittäin korkeaksi.

THL:n 7.1.2022 tiedotteen mukaan jo kaksi annosta mitä tahansa Suomessa käytössä olevaa koronarokotetta antaa hyvän suojan omikronvariantin aiheuttamaa vakavaa, sairaalahoitoista tautia vastaan. Kolmas rokoteannos nostaa suojaa edelleen.

Britanniassa tehdyssä tutkimuksessa koronarokotteiden suoja vakavaa tautimuotoa vastaan oli hyvä eli 72 prosenttia vielä 5–6 kuukautta toisen rokoteannoksen jälkeen, mutta laski kuuden kuukauden jälkeen 52 prosenttiin. Kolmannen annoksen jälkeen suoja nousi lähes erinomaiseksi eli 88 prosenttiin.

Vielä tarvitaan lisää tutkimustietoa, eroaako suojateho vakavaa koronatautia vastaan riskiryhmissä ja iäkkäillä. Lisäksi tarvitaan tarkempaa ymmärrystä rokotesuojasta eri valmisteilla.

Koronarokotteiden antama suoja omikronin aiheuttamaa lievää koronavirusinfektiota vastaan vaikuttaa selvästi heikentyneen. Toisen rokoteannoksen antama suoja on 3–4 kuukauden jälkeen vähäinen eli 0–20 prosenttia. Kolmannen annoksen antama suoja on kohtalainen, alkuun noin 60–70 prosenttia. Suojateho lievää tautimuotoa vastaan laskee kahden kuukauden kuluessa noin 40 prosenttiin. Koronarokotteet vähentävät selvästi sairaalataakkaa myös omikronin aiheuttamassa tautitilanteessa, sillä ne ehkäisevät vakavia sairastumisia. Rokotteiden merkitys infektion leviämisen eli epidemian hallinnan kannalta kuitenkin vähenee, kun omikronista tulee valtavirus. Tartuntoja voi tulla tällöin hyvin paljon samanaikaisesti, mikä väistämättä lisää sairaalahoidon tarvetta.

Omikron-muunnoksen ominaisuuksista kertyy koko ajan lisätietoa.

Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on arvioinut 15.12.2021 päivitettyssä riskinarviossa, että vaikka Omikron-muunnos ei aiheuttaisikaan vakavaa tautia yhtä usein kuin Delta-muunnos, Omikron-muunnoksen lisääntynyt tartuttamiskyky ja siitä johtuva tautitapausten eksponentiaalinen kasvu kumoavat nopeasti mahdolliset hyödyt. Sen vuoksi ECDC pitää erittäin todennäköisenä, että Omikron-muunnos aiheuttaa lisää sairaalahoitoja ja kuolemantapauksia niiden lisäksi, joita voidaan arvioida tuleviksi Delta-muunnoksen vuoksi.

Epidemiatilanne Kainuun alueella

Kainuun sairaanhoitopiirin lausunto ja lisätiedot 18.1.2022:

Kainuun sairaanhoitopiirin lausunto Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle tartuntatautilain 58 § ja 58 d § mukaisten rajoitusten käyttöönotosta Kainuun sairaanhoitopiirin alueella

Lausunto:

Kainuun sairaanhoitopiiri esittää Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle tartuntatautilain 58 § ja 58 d § mukaisia rajoituksia käyttöön otettavaksi Kainuun sairaanhoitopiirin alueelle 18.1.2022 – 17.2.2022 väliselle ajalle.

Taustaa:

Kainuu on todettu leviämisalueeksi 4.1.2022 alkaen.

Tilannekuva 17.1.2022:

Viikolla 1 todettiin 560 tartuntaa ja viikolla 2 yhteensä 976.

Tartuntoja esiintyy kaikissa kunnissa ja pääosa niistä on kajaanilaisilla. Tartuntojen suuren määrän vuoksi raportoinnissa on

viivettä, joten tartuntojen osalta ei ole saatavilla ajantasaista tarkempaa kuntakohtaista erittelyä.

THL:n tilastojen mukaan ilmaantuvuus on voimakkaassa, eksponentiaalisessa nousussa:

- o viikolla 52/2021 227/100 000/14 vrk*
- o viikolla 1/2022 560/100 000/14 vrk*
- o viikolla 2/2022 1180/100 000/14 vrk*

Todellisuudessa ilmaantuvuus on korkeampi, koska raportointiviiveen vuoksi kaikki tartunnat eivät vielä näy THL:n tilastoissa. Tietoihin ei sisälly kotitesteissä saadut positiiviset tulokset. Suurin osa tartunnoista on täysin rokotetuilla. Tartuntoja esiintyy erityisesti alle 45-vuotiailla. Alle 40-vuotiaiden rokotuskattavuus on edelleenkin alle tavoitetason (80 % rokotuskattavuus 1. ja 2. rokoteannoksen osalta). Viikolla 1 varmistui useita Omicron -tapauksia, jotka sijoittuivat usean kunnan alueelle. Tällä hetkellä Omicron- variantti on todennäköisesti alueella jo valtavirus. Positiivisten testien osuutta kainuulaisilla ei pystytä laskemaan kirjaamis- ja raportointiviiveen vuoksi. Kaikista tehdyistä testeistä positiivisten testien osuus on noussut voimakkaasti:

- o viikolla 51/2021 3,1 %*
- o viikolla 52/2021 10,2 %*
- o viikolla 1/2022 18,3 %*
- o viikolla 2/2022 21,0 %*

Testauskapasiteettia on lisätty avaamalla Kajaaniin 7.1.22 uusi testauspiste. Sen aukioloaika on laajennettu 12.1.2022 alkaen ja testiaikoja tiivistetty testiaikojen suuren kysynnän vuoksi. Kunnissa nykyinen testauskapasiteetti ei ole riittävä viikonloppuisin.

Testimäärät ovat kaksinkertaistuneet kahden viime viikon aikana: viikolla 52/2021 tehtiin 2274 testiä ja viikolla 2 tehtiin 5096 testiä. Testiin pääsemisen viive on tällä hetkellä pääsääntöisesti 0-2 vrk.

*Rajojen terveysturvallisuuden valvontaan liittyen Vartiuksen raja-
asemalla testimäärät ovat pysyneet aiemmalla tasolla, mutta
positiivisia tuloksia on todettu lisääntyvässä määrin.*

Tartunnanjäljityksen kuormitus on lisääntynyt merkittävästi.

Tartunnan saaneiden tavoittamisviive on kasvanut 5-6 vuorokauteen.

Altistuneita ei voida jäljittää eikä tavoittaa.

*Tartuntojen ilmoittamisessa on 9.1.22 siirrytty yli 18-vuotiaiden
osalta käytäntöön, että osa positiivisista tuloksista ja*

eristysmääräyksistä ilmoitetaan tekstiviestillä. Eristyspätös

toimitetaan postitse myöhemmin. Jäljitysprosenttia ei voida

määritellä tilastointiviiveen ja tartunnan saaneiden tavoittamisviiveen

vuoksi. Tartunnat ja altistumiset liittyvät erityisesti lähikontakteihin

ja vapaa-ajan viettoon. Lisäksi on esiintynyt lukuisia hoitolaitoksiin ja

varhaiskasvatukseen liittyviä tartuntoja ja altistumisia.

Koulujen opetuksen käynnistyttyä kouluilla on lähes kaikkien kuntien

alueella ilmennyt laajoja altistumisia erityisesti alakoulujen

luokkayhteisöissä, mutta myös yläkouluissa ja toisen asteen

oppilaitoksissa.

Lukuisia joukkoaltistumispaikkoja, joita tai joissa altistuneita ei ole

mahdollista kartoittaa. Tartunnanjäljityksen kuormitus on kasvanut

voimakkaasti. Myös testauksen kuormitus on lisääntynyt.

Tartunnanjäljitykseen ja testaukseen on hankittu lisäresurssia

ostopalveluina, koska oma henkilöstöresurssi ei riitä. Tästä

huolimatta resurssit ovat edelleen riittämättömät epidemian

tehokkaan rajoittamisen ja tartuntaketjujen katkaisemisen kannalta

arvioiden. Jäljityksessä joudutaan priorisoimaan sote-henkilöstön

tartuntojen ja altistumisten jäljittämistä muun väestön tartuntojen ja

altistumisten jäljittämisen sijaan, mutta myös sote-henkilöstön

tartuntojen jäljityksessä on viivettä.

Rokotustoiminnan kuormitus on myöskin kasvanut ja siihen on

hankittu lisäresurssia.

Ensihoidossa hengitysvaikeuksista kärsivien potilaiden hoitoon

liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet. Päivystyspoliklinikalle

hakeutuvien hengitystieinfektiopotilaiden määrä on lisääntynyt. Päivystyspoliklinikan päivystysapunumeroon 116117 tulevien koronavirusinfektioon liittyvien yhteydenottojen määrä on kasvanut voimakkaasti ja puhelinlinja on ruuhkautunut siten, että muiden päivystyspotilaiden yhteydensaannissa on viiveitä.

Kainuun soten päivystyspoliklinikka huolehtii virka-ajan ulkopuolella kaikkien Suomen suomenkielisten varuskuntien terveysneuvontaan liittyvistä päivystyksellisistä yhteydenotoista. Päivystysnumero on huomattavasti ruuhkautunut varuskuntien koronaepidemiaan liittyvistä kyselyistä.

Päivystyksen seurantaosastolla on ollut enimmillään 6 koronapotilasta. Teho- ja tehovalvontaosastolla koronapotilaiden määrä on parin viikon ajan ollut 1-2. Osastojen kuormitus koronapotilaiden osalta toistaiseksi matala, mutta sairaalassa on valmistauduttu erillisen pandemiaosaston avaamiseen. Kuntien osastoilla ei tällä hetkellä ole koronapotilaita.

Kainuussa on jo pitkään ollut puutetta sekä hoitaja- että lääkäriyövoimasta erityisesti perusterveydenhuollon vastaanottoiminnan ja tk-sairaaloiden osalta. Kajaanin tk-akuuttiosaston sairaansijamäärää on jo ennen koronapandemian voimistumista jouduttu vähentämään hoitajavajeen vuoksi. Henkilöstön sairastumiset ja karanteenit aiheuttavat henkilöstövajetta. Tämä muodostaa merkittävän toiminnallisen riskin. Tällä hetkellä henkilöstöressurin riittävyys on vaarantunut erityisesti ensihoidossa, päivystyspoliklinikalla, teholla/tehovalvonnassa, synnytysosastolla, lastenosastolla, kotihoitossa ja perusterveydenhuollon vastaanotoilla. Toiminnan turvaamiseksi on jouduttu tekemään ylimääräisiä työvuoroja, hälyttämään henkilöstöä vapaalta töihin, siirtämään henkilöstöä yksiköstä toiseen (ensihoidosta päivystyspoliklinikalle) ja supistamaan toimintoja (naistentaudit/synnytysyksikkö).

Oman toiminnan lisäksi laboratoriopalvelut tuottavan Nordlabin henkilöstössä on todettu useita tartuntoja, minkä vuoksi

henkilöstöresurssit eivät riitä ja laboratorionäytteenottoa joudutaan voimakkaasti supistamaan Sotkamon, Hyrynsalmen, Paltamon, Ristijärven ja Kajaanin Vuolijoen näytteenottopisteissä. Niissä voidaan toteuttaa ainoastaan INR-näytteet ja päivystykselliset näytteenotot. Pandemiaosaston avaamiseen liittyen ja henkilökuntaresurssien turvaamiseksi sairaalassa on varauduttu kiireettömän elektiivisen poliklinikkatoiminnan ja kiireettömien elektiivisten leikkauksien alasajoon 10.1.22 alkaen.

Kainuun sote on siirtynyt tehostettuun valmiuteen 14.1.22. Kiireettömiä leikkauksia tullaan perumaan 18.1.22 alkaen. Myös kiireetöntä poliklinikkatoimintaa supistetaan.

Perusterveydenhuollossa joudutaan supistamaan terveystarkastuksia ja mahdollisesti neuvolatoimintaa. Varautumisessa on huomioitava myös influenssakauden alkaminen ja RSV-epidemia. Myös Noro-virusta usein esiintyy talven ja kevään aikana.

Lisäksi toteamme seuraavaa 17.1.2022 tiedossa olevasta tilanteesta: Kainuun prikaatiin on saapunut uusi palveluserä viikolla 1. Kainuun prikaatissa on tällä hetkellä 1.1.2022 alkaen 17.1.2022 asti 305 varusmiesten koronavirustartuntaa, joista 202 tartuntaa 14.1. – 16.1.22 välisenä aikana. Kainuun keskussairaala toimii Kainuun prikaatin tukisairaalana, joten tartuntojen merkittävä lisääntyminen varuskunnassa muodostaa lisäriskin terveydenhuoltojärjestelmän kuormittumiselle.

Suosituks

Olemme 5.1.2022 lausunnossamme kuvanneet Kainuun sairaanhoitopiirin 5.1.22 mennessä antamat suositukset pandemian leviämisen estämiseksi. Näihin sisältyy mm.

- 7.12.2021 alkaen suositus harkita yleisö- ja yksityistilaisuuksien järjestämisen välttämättömyyttä ja suositus tehostaa toimia lähikontaktien vähentämiseksi, mikäli tilaisuuksia järjestetään.

- 4.1.2022 alkaen vahva suositus yleisö- ja yksityistilaisuuksien järjestämiseen vain erityisen harkinnan jälkeen. Jos tilaisuuksia järjestetään, suositellaan tehostettuja varotoimia tartuntojen ehkäisemiseksi.
- 7.1.2022 alkaen suositus tehostaa toimia lähikontaktien vähentämiseksi vapaa-ajan toiminnoissa.
- 14.12.21 alkaen suositus pysyttäytyä oman lähipiirin kontakteissa joulumatkailun osalta
- 4.1.22 alkaen vahva suositus pysyttäytyä oman lähipiirin kontakteissa ja vähentää lähikontakteja vapaa-ajan toiminnoissa.
- 14.12.21 alkaen suositus harkitsemaan tarkoin vierailuja ikääntyneiden ja riskiryhmien luokse. Vieraillessa suositellaan käytettäväksi maskia ja hyvää käsihygieniaa.
- 4.1.22 alkaen suositus riskiryhmien suojaamisesta vähentämällä vierailuja hoito- ja hoivayksiköihin
- 21.12.2021 alkaen suositus kotitestien käyttämiseen.
- 7.12.21 alkaen suositus varovaisuudesta/harkinnasta maakunnan rajojen ulkopuolelle matkustamisessa muun Suomen tilanne ja Omicron -variantti huomioiden.
- 4.1.2022 alkaen suositus noudattaa matkustamisessa erityistä harkintaa ja varovaisuutta

11.1.2022 olemme tiukentaneet suosituksia seuraavasti:

- Vahva suositus, että yksityistilaisuuksia ei järjestettäisi lainkaan.
- Matkustamista maakuntarajojen ylitse ei suositella

13.1.22 suosituksia tiukennettiin edelleen:

- Yleinen maskisuositus ulotettiin > 10-vuotiaista alle 7 -vuotiaille kaikissa julkisissa tiloissa, liikennevälineissä ja oppilaitoksissa tilanteissa, joissa ei voida välttää lähikontakteja.
- Kouluissa maskisuositus laajennettiin koskemaan oppilaita 1. luokalta alkaen.
- Uutena annettiin maskisuositus työpaikoille
- Uutena asiana suositeltiin myös, että vapaan sivistystyön ylläpitäjät, aikuisten perusopetuksen ja aikuisten taiteen

perusopetuksen järjestäjät jatkavat etäopetusjärjestelyjä 31.1.22 saakka opetus- ja kulttuuriministeriön suosituksen mukaisesti

Kainuun sairaanhoitopiirin alueella on ollut voimassa rajoituksia seuraavasti:

- *Pohjois-Suomen AVI:n määäämät rajoitukset ajalla 9.1.2022 – 6.2.2022*
 - *Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Kainuun maakunnan alueella on kielletty kaikki yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu sisätiloissa yli 20 henkilöä tai ulkotiloissa yli 50 henkilöä.*
 - *Rajoituksista voi vapautua edellyttämällä (yli 16 v) osallistujilta koronapassia¹*
- *11.1.2022 Valtioneuvoston antama asetus ravintolarajoituksista ja koronapassin rajoituksista leviämisalueilla ajalla 12.1.22 - 31.1.2022:*
 - *Koronapassia saa vaatia, mutta rajoituksia ei voi kiertää koronapassilla.*

Kainuun sairaanhoitopiiri pyytää Pohjois-Suomen aluehallintovirastoa harkitsemaan rajoitusten lisäämistä. Mahdolliset lisärajoitukset olisivat yleisötilaisuuksien kokoontumisrajoituksien osallistujamäärän vähentäminen sekä asiakas- ja toimintatilojen käytön rajoittaminen tartuntatautilain 58 d§ mukaisella päätöksellä. Rajoitusten lisääminen on välttämätöntä koko sairaanhoitopiirin alueella.

Perustelut uusille rajoituksille

Kainuussa epidemiatilanne ei ole edellyttänyt korkeakoulutuksen järjestäjille omaehtoisin päätösin tilapäisesti etäopetukseen siirtymisen suosittamista ennen 4.1.2022. Sen jälkeen korkeakouluopetuksen järjestäjät ovat oma-aloitteisesti jo mahdollisuuksien mukaan siirtyneet etäopetukseen.

¹ Aluehallintovirasto toteaa, että tällä hetkellä 19.1.2022 rajoituksista ei voi vapautua koronapassilla. Vapautuminen on estetty valtioneuvoston asetuksella.

Epidemiatilanne ei myöskään ole edellyttänyt väestölle ja toiminnanharjoittajille aikuisten korkean riskin ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttämistä ennen 13.1.2022. Sen sijaan olemme eri tavoin suosittaneet lähipiirin kontakteissa pitäytymistä ja vapaa-ajan lähikontaktien vähentämistä. Epidemiatilanteen vaikeutumisen myötä kuntien kanssa käydyssä keskustelussa kunnat ovat tuoneet esille suunnittelevansa aikuisten ryhmäharrastustoiminnan tilapäistä keskeyttämistä.

Olemme aktiivisesti tiedottaneet väestölle pandemiatilanteesta, järjestäneet rokotuskampanjoita ja ohjeistaneet väestöä toimimaan koronaturvallisesti. Näistä suosituksista, toimenpiteistä ja rokotusten hyvästä saatavuudesta huolimatta rokotuskattavuus on vaillinaista alle 40 -vuotiaiden joukossa eikä suosituksilla ole saavutettu toivottua ohjausvaikutusta pandemian hillitsemiseksi. Joulun ajan ja vuodenvaihteen seudussa Kainuu oli ainoa sairaanhoitopiiri, joka ei vielä täyttänyt leviämisalueen kriteerejä ja jolle ei vielä oltu asetettu valtioneuvoston ravintolarajoituksia. Tämä johti siihen, että alueelle hakeutui maakunnan ulkopuolelta runsaasti juhlijoita, mikä on osaltaan vaikuttanut epidemiatilanteen jyrkkään heikkenemiseen. Ravintolarajoitukset saatiin käyttöön 12.1.2022 alkaen.

Rajoituksista huolimatta tartuntojen määrä kasvaa edelleen erittäin jyrkästi. Tartuntoja on todettu kaikissa kunnissa. Kainuussa on saatu varmistus ensimmäisistä Omicron -variantin aiheuttamista tartunnoista viikolla 2. Sekvensointiviive huomioiden on todennäköistä, että tällä hetkellä Omicron on alueella jo valtavariantti. Tartunnat painottuvat erityisesti alle 40-vuotiaisiin. Tartuntoja on paljon myös kahteen tai kolmeen kertaan rokotetuilla. Olemme tarjonneet väestölle koronavirusrokotuksia THL:n suosituksen mukaisesti ja ne ovat erityisesti kolmannen rokoteannoksen osalta toteutuneet Kainuussa kansallista keskiarvoa kattavammin. THL:n tilaston mukaan Kainuussa 49 % yli 12-vuotiaasta väestöstä on saanut 3. rokoteannoksen. Tartunnanjäljityksen resurssia on lisätty, mutta siitä huolimatta viive tartunnanjäljityksessä on kasvanut 5-6 vuorokauteen, eikä kaikkia altistuneita pystytä tavoittamaan. Sairaalakuormitusta on alkanut

ilmetä lisääntyvässä määrin, mutta toistaiseksi sairaalahoitoa tarvitsevien potilaiden määrä on matala, eikä sellaisenaan aiheuta riskiä toiminnalle. Sen sijaan henkilöstön tai henkilöstön perheenjäsenten sairastumiset ja karanteenit ovat johtaneet henkilöstöresurssin riittävyyden vaarantumiseen useissa yksiköissä, myös kriittisissä toiminnoissa kuten ensihoidossa, päivystyspoliklinikalla, teholla, synnytysyksikössä, lastenosastolla, laboratoriopalveluissa ja kotihoidossa. Toiminnan turvaaminen on vaatinut erityisjärjestelyitä ja toiminnan supistamista.

Myös varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimialalla sekä hoitokodeissa esiintyy kasvavassa määrin niin henkilöstön kuin asiakkaidenkin tartuntoja.

Tämän hetkinen epidemiatilanne, infektiopaine, paikalliset terveydenhuollon resurssit ja terveydenhuollon kuormitus huomioiden merkittävien toiminnallisten häiriöiden riskin olevan suuri ja aloitamme kiireettömän polikliinisen hoidon ja kiireettömän elektiivisen leikkaustoiminnan alasajon 18.1.2022 alkaen.

Kainuun sairaanhoitopiiri arvioi, että välttämättömyysedellytys tartuntatautilain 58 § rajoitusten soveltamiseen täyttyy ja että ehdotetut rajoitustoimenpiteet ovat tilanteeseen nähden oikeasuhtaisia tai eivät liian raskaita. Lievemmat ohjauskeinot ovat olleet jo käytössä, samoin tartuntatautilain 58 c § mukaiset toimenpiteet lainsäädännön perusteella. Lisäksi on ollut voimassa aluehallintoviraston asettamat yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten osallistujamäärän rajoitukset sisä- ja ulkotiloissa sekä valtioneuvoston ravintolarajoitus ja rajoitus koronapassin käyttöön. Nämä keinot eivät ole olleet riittäviä epidemian leviämisen estämiseksi alueella. Kainuun sairaanhoitopiirin arvion mukaan suosituksilla tai nykyisillä rajoituksilla ei pystytä riittävästi estämään epidemian leviämistä.

Kainuun sairaanhoitopiiri katsoo tämänhetkinen alueellinen epidemiatilanne huomioiden, että tartuntatautilain 58 § ja 58 d § mukaiset rajoitukset ovat perusteltuja.

Kainuun sairaanhoitopiiri arvioi, että esitetyt 58 § mukaiset rajoitustoimenpiteet kohdistuvat ensisijassa aikuisiin, eivätkä aiheuta lasten kannalta olennaista haittaa. Sen sijaan rajoitustoimenpiteillä on mahdollista hillitä epidemian etenemistä ja sillä tavoin vähentää epidemiasta lapsille kohdistuvia haittoja.

Toteamme että on mahdollista, etteivät esittämämme tartuntatautilain 58 § ja 58 d § mukaiset rajoitukset vielä tule riittävästi hillitsemään epidemian leviämistä alueella. Tähän viittaa myös se, että muilla alueilla Suomessa epidemiatilanne vaikeutuu jo voimassa olevista Kainuun sairaanhoitopiirin esittämiä rajoituksia voimakkaammista rajoitustoimista huolimatta. ”

Kainuun sairaanhoitopiirin perustelut tartuntatautilain 58 d § mukaisia rajoituksia varten 18.1.2022

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt Kainuun sairaanhoitopiiriä varmistamaan, että onko 18.1.2022 tilanteessa Kainuun sairaanhoitopiirin alueella merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Kainuun sairaanhoitopiiri vahvistaa, että 18.1.2022 tilanteessa Kainuun sairaanhoitopiirin alueella useissa kunnissa esiintyy merkittäviä tautiryppäitä mm. tehostetun palveluasumisen yksiköissä, varhaiskasvatuksessa, oppilaitoksissa erityisesti perusopetuksen toimialalla. Lisäksi merkittäviä tartuntaryppäitä esiintyy keskussairaalan henkilöstöllä erityisesti päivystyspoliklinikalla, teholla, synnytysyksikössä ja kotihoidossa. Tartuntaketjuja ei pystytä jäljittämään, sillä tartunnanjäljityksen viive on 5-6 vuorokautta eikä altistuneita pystytä kontaktoimaan.

Myöskään indeksipotilaiden määrittäminen ei onnistu, sillä virusta on tällä hetkellä liikkeellä niin paljon (kaikista testeistä 20 % positiivisia) että tartunnan voi tällä hetkellä saada mistä tahansa.

Kainuun alueella on todettu Omicron –varianttia, joka leviää nopeasti. Epidemian alueellinen käyttäytyminen huomioiden on todennäköistä, että Omicron on jo valtavariantti Kainuun alueella. Tartuntojen ilmaantuvuus on jyrkässä kasvussa ja Kainuun ilmaantuvuus on alkuvuoden aikana noussut Suomen matalimmalta tasolta toiseksi korkeimmaksi (18.2.2022 ilmaantuvuus on 1895/100 000/14 vrk), jääden ainoastaan HUS:n ilmaantuvuuslukua matalammaksi. Kainuun sairaanhoitopiiri arvioi, että tartuntaketjut aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Tartuntojen laaja leviäminen aiheuttaa merkittävän riskin terveydenhuollon kapasiteetin riittävyydelle.

Rajoitustoimenpideharkinta Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa ja toimenpiteet asiassa

Käytettävissä olevan selvityksen, vastaanotetun asiantuntijatiedon sekä valtakunnallisen ohjauksen ja aluehallintovirastoon koronapandemian aikana kertyneen tiedon kokonaisarvioinnin perusteella Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on päätenyt seuraavaan:

- 1) Tartuntatautilain 58 d § mukaisen päätöksen edellytykset täytyvät Kainuun maakunnan kuntien alueella. Aluehallintovirasto katsoo tällä hetkellä oikeasuhtaiseksi toimenpiteeksi määrätä 58 d §:n mukainen velvoite noudatettavaksi lainkohdan täyden soveltamisalan mukaisesti kohdistuen myös matalan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin.

Perustelut:

- a. Hallintopäätöksellä nyt asetettava velvoite on mahdollista toteuttaa tavalla, joka ottaa huomioon erilaisten toimijoiden toimintojen erityispiirteet.
- b. Kainuun sairaanhoitopiiri on arvioinut, ettei edes 58 d § mukainen rajoitustoimi välttämättä ole riittävä tartuntojen leviämisen riittävään ehkäisemiseen. Tämän vuoksi lievämpi 58 d §:n mukainen päätös, joka kohdistuisi vain osaan tiloista, ei olisi nyt oikeasuhtainen.
- c. Voimassa oleva STM:n ohjaus ohjaa aluehallintovirastoja tekemään 58 d § mukaiset päätökset edellytysten täytyessä niiden täyden soveltamisalan mukaisesti kohdistuen myös matalan riskin tilanteisiin.
- d. Valtioneuvosto on eilen 18.1.2022 päättänyt jatkaa nykyisiä rajoitustoimia ja niitä koskevia suosituksia kahdella viikolla helmikuun puoliväliin saakka.

Aluehallintoviraston arvion mukaan tämä päätös on välttämätöntä tulla voimaan nopealla aikataululla epidemiatilanteen nopean huononemisen vuoksi.

- 2) Kainuun maakunnan kuntien alueella on voimassa aiempi 8.1.2022 annettu määräys (PSAVI/127/2022), jolla on kielletty 6.2.2022 saakka yli 20 henkilön yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet sisätiloissa, ja yli 50 henkilön vastaavat kokoontumiset ulkotiloissa. Päätöstä ei ole tarpeen tällä hetkellä muuttaa, sillä päätöksen vaikutukset ovat muuttuneet oleellisesti tiukemmiksi 12.1.2022 alkaen valtioneuvoston asetuksen johdosta. Lisäksi nyt asetettava velvoite kohdistuu mm. sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun.

Aluehallintovirasto toteaa vielä, että valtakunnallinen epidemiologinen tilanne on heikentynyt selvästi aiemmasta ja niin sanottu hätäjarru on otettu käyttöön (VN/33780/2021). Aluehallintovirasto seuraa erityisen tarkasti tilannetta ja arvioi uusien rajoituspäätösten tarvetta alueellaan.

Rajoituksen oikeasuhtaisuus

Arvioitaessa tartuntatautilain mukaisten rajoitusten asettamista on otettava huomioon tartuntatautilain säännökset kokonaisuutena sekä tällä päätöksellä osin rajoitettavat, osin turvattavat perusoikeudet ja niiden välinen tasapaino.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää kokonaisvaltaista arvioita, jossa päätöksiä punnitaan epidemiologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten suhteen sekä suhteessa perusoikeuksiin. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetään julkiselle vallalle velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Lisäksi julkisen vallan tulee perustuslain 7 §:n mukaisesti turvata oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset ohjaavat rajoitusten laajuutta ja sisältöä. Olennaisia ovat vaatimukset rajoitusten hyväksyttävyydestä ja

oikeasuhtaisuudesta sekä rajoitusten tarkkarajaisuus, täsmällisyys ja säätäminen lailla siltä osin kuin kyse on vapauksien rajoittamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset rajoitukset eivät aluehallintoviraston käsityksen mukaan nykytilanteessa kokonaisuutena arvioiden ole perustuslain 6 § mukaisen yhdenvertaisuuden, 7 § mukaisen henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden, 13 § kokoontumisvapauden tai 18 § mukaisen elinkeinovapauden vastaisia, vaan ne pikemminkin varmistavat tässä epidemiologisessa tilanteessa henkilöiden turvallisuutta perustuslain 7 § mukaisesti turvaamalla terveysturvallista tilojen käyttöä. Lisäksi rajoituksen kohdentamista arvioitaessa on aluehallintovirasto soveltanut hallintolain 6 § mukaisia oikeusperiaatteita.

Joukkoaltistumisia ja tautiryvästymiä on tähän mennessä esiintynyt epidemiologisesti erilaisilla alueilla. Ihmiset liikkuvat alueiden välillä paljon, ja etenkin suurempiin tapahtumiin usein saavutaan eri puolilta maata, jolloin valtakunnallinen epidemiatilanne vaikuttaa myös alueen tilanteeseen. Alueilla on myös kuntia, joissa epidemiatilanne on rauhallisempi, mutta pienissä kunnissa taudin suhteellinen ilmaantuvuus voi nousta rajusti muutamankin tapauksen myötä. Huonontunut epidemiatilanne alueen kunnissa voi aiheuttaa altistumisia ja tartuntoja myös niissä kunnissa, missä tartuntoja ei ole ajankohtaisesti todettu. Aluehallintoviraston arvion mukaan alueen epidemiologisen tilanteen ja tiedossa olevien riskien vuoksi taudin leviämisen estäminen ennakoivasti on välttämätöntä myös niissä kunnissa, joissa tilanne on nyt rauhallisempi.

Hybridistrategian toimintasuunnitelman oikeudellisen tilannearvion osalta todetaan, että tartuntatautilaki edellyttää viranomaisilta välittömiin toimiin ryhtymistä sen jälkeen, kun tieto torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä on saatu. Viranomaisten toimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia.

Johtopäätökset

Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 d §:n mukainen välttämättömyysarvio on kokonaisuutena, jossa yksin koronatartuntojen ilmaantuvuusluvulle tai muulle yksittäiselle tekijälle ei voida antaa ratkaisevaa merkitystä. Laissa erikseen säädetyt 58 d §:n soveltamisedellytykset täyttyvät tällä hetkellä Kainuun maakunnan kuntien alueella.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu COVID-19 -taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon THL:n asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisten näkemykset, sekä sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Myös valtakunnallinen tilanne ja valtioneuvoston julkaisemat tavoitteet epidemian hillitsemiseksi on huomioitu.

Kainuun alueella voimassa olevat suositukset, 58 c § mukaiset ja muut jo tehdyt rajoitustoimenpiteet eivät ole riittäviä estämään tartuntojen leviämistä. Tästä osoituksena on tartuntamäärien voimakas kasvu leviämistä estämiseksi tehdyistä toimenpiteistä huolimatta. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kuormitus on kohonneella tasolla ja tartunnan jäljitys on selvästi kuormittunut, ja viive positiivisten tavoittamisessa on pidentynyt. Tartunnan jäljityksen yhteydenottoissa potilaisiin tai altistuneisiin on useiden päivien viive.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVM 25/1994 vp) jokin perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvilla keinoilla.

Ihmisten kokoontumisiin ja tilojen käyttöön liittyvät tartunnan leviämisen riskit ovat tällä hetkellä liian suuret, jolloin rajoitustoimet ovat välttämättömiä. Aluehallintoviraston arvion mukaan tilanteeseen vaikuttaa alueellisen epidemiologisen tilanteen ohella valtakunnallinen ja lähialueiden kokonaistilanne, jolloin tiedossa

olevien riskien vuoksi taudin leviämisen estäminen on erittäin tärkeää.

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista.

Tällä rajoituksella aluehallintovirasto puuttuu kokoontumisvapauteen ja muihin perusoikeuksiin mahdollisimman vähäisessä määrin nyt vallitsevassa epidemiatilanteessa.

Päätöksen vaikutuksia yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään ja perusoikeuksien toteutumiseen on arvioitu. Päätös ei kajoa näihin enempää kuin on välttämätöntä alueen tämänhetkisessä epidemiologisessa tilanteessa.

Edellä todetun perusteella Kainuun maakunnan alueella voidaan todeta laaja yleisvaarallisen tartuntataudin (COVID-19) vaara. Tämä määräys on välttämätön yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi Kainuun maakunnan kuntien alueella.

Aluehallintovirasto arvioi tätä rajoituspäätöstä uudelleen, jos alueellinen epidemiologinen kokonaistilanne muuttuu. Rajoitukset on purettava kokonaan tilanteessa, jossa ne eivät ole enää välttämättömiä eikä EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttömahdollisuus vaikuta tähän arvioon.

Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueiden yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäistoimenpidetason. Kunnan tartuntatautilain 58 §, 58 d § tai 58 g § mukaisilla päätöksillä rajoitteita voidaan paikallisesti tiukentaa päätösten edellytysten täytyessä.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Päätöksessä mainitut

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Pasi Eskola (puh. 0295 017 500).

Ylijohtaja

Terttu Savolainen

Aluehallintoylilääkäri

Pasi Eskola

Aluehallintovirasto käyttää sähköistä hyväksyntää, jonka merkinnät ovat asiakirjan lopussa.

JAKELU JA SUORITEMAKSU**Päätös yleistiedoksiantona**

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa 20.2.2022 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi. Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Kainuun maakunnan kunnat

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Oulun poliisilaitos

Kainuun pelastuslaitos

Kainuun ELY-keskus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto (kirjaamo.vnk@gov.fi)

Maksutta

Tämä asiakirja PSAVI/475/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/475/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Savolainen Terttu 19.01.2022 09:52

Esittelijä Eskola Pasi 19.01.2022 09:44